

OUDERENZORG

SAAM Uitgeverij, Hillegom
www.saamuitgeverij.nl
www.zorgboeken.nl

Colofon

© SAAM Uitgeverij, 2020

Auteur: Rob Kerkhoven

Vormgeving: SAAM Uitgeverij, Hillegom

ISBN: 9789492261571

1e druk: februari 2020

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, name-lijk elektronisch, mechanisch, door fotokopie, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande toestemming van de uitgever.

OUDERENZORG

EINDSTATION METHUSALEM

Rob Kerkhoven

Inhoud

Sonderabteilung	9
Bejaardenberg	14
Fit, fitter, fitst	23
De illiberale staat	27
Wiskunde	36
Solidariteit	44
Bh	56
AOW-leeftijd	65
Uit logeren	70
Tortelluistervinkjes	79
Wasgoed	116

Voorwoord

In het voorjaar van 2038 wordt de nieuwe Wet ouderenzorg – voluit Wablo, Wet algemene begeleiding levenseinde ouderen – aangenomen. Ja, u leest het goed: 2038. Er moest iets gebeuren met de almaar groter wordende bejaardenberg: te veel mensen werden te oud. In de loop van de jaren '30 rijpte het plan om hoogbejaarden in opvanghuizen bijeen te brengen teneinde hen daar op een waardige manier op hun levenseinde voor te bereiden. Of was er wellicht doodgewoon sprake van een cynisch model om hoogbejaarden te 'ruimen'?

Al in 2018/2019 laaiden de discussies rond ethische kwesties in de zorg hoog op. Moest er niet beter gekeken worden naar het nut van operaties bij mensen op hoge leeftijd, mede gelet op het onder controle houden van de zorgkosten? Moest je wel eindeloos doorbehandelen? En wie ging er vóór: de pasgeboren baby met een flink aantal afwijkingen die weliswaar behandelbaar waren maar tegen enorme bedragen; óf de topfitte hoogbejaarde die altijd gezond geleefd had maar nu door een ongeval de nodige langdurige en vooral ook kostbare zorg nodig had? Gingen we nog dure behandelingen loslaten op de fervente roker, die op z'n vijftigste longkanker had gekregen die weliswaar wellicht te genezen was, maar alleen met peperdure medicijnen? Nee, dat moesten we maar

niet doen, vonden velen. Ja maar, hij was wel vader van vijf kinderen én kostwinner, zeiden óók heel velen. De discussies waren heftig, maar een oplossing kwam er vooralsnog niet. In de jaren '20 liepen de zorgkosten allengs gevaarlijk hoog op. Die almaar stijgende zorgkosten moesten bovendien opgebracht worden door een relatief afnemende groep werkenden. De noodklok werd geluid. De 'oplossing' kwam uiteindelijk in 1938 via de Wablo in zicht, vooral ook omdat één partij, ONB (Ons Nederlands Belang), het in de tweede helft van de jaren dertig vrijwel alleen voor het zeggen kreeg.

Hoofdpersoon van *Ouderenzorg. Eindstation Methusalem* is oud-wiskundeleraar Tom Groenhoff. Hij bereikt in 2040 de in die jaren wat minder gezegende leeftijd van 85 jaar. Op ingenieuze wijze weet hij de dans een jaar lang te ontspringen, maar hij loopt in 2041 door een stommitieit bij toeval tegen de lamp. Hij belandt in een levenseindeverblijf met de illustere naam Methusalem. Hij wordt er ontvangen door ene Van Rijswijk, een hoge ambtenaar die als A5 door het leven ging.

Sonderabteilung

‘U hebt een strafblad.’

‘Nou, strafblad, strafblad ...’, zei Tom Groenhoff.

‘Toch wel’, zei A5, ‘in 1977 kreeg u twee weken voorwaardelijk plus een geldboete van 700 gulden vanwege onder invloed deelnemen aan het verkeer, het niet opvolgen van een dienstbevel van twee politieambtenaren in functie én het beledigen in woord en gebaar van diezelfde overheidsdienaren.’

‘Ik was op de fiets.’

‘U had een promillage van 2,66 procent.’

‘We slingerden een beetje.’

‘Onder invloed van alcohol aan het verkeer deelnemen is geen grapje meneer, er is sprake van een misdrijf!’

‘Toe maar’, zei Tom Groenhoff quasi-jolig.

‘Daarenboven hebt u de beide agenten beledigd.’

‘Ach, we waren vrolijk, we hadden wat op.’

‘Stomdronken was u!’

‘We hebben die jongens wat in de maling genomen, heel onschuldig.’

‘U en uw kornuiten informeerden of hun respectievelijke moeders wel wisten dat hun zonen nog zo laat op straat waren, in Amsterdam nog wel, lees ik hier’, bromde A5 die in werkelijkheid Van Rijswijk heette, maar dat wist Tom Groenhoff toen nog niet.

Alle politiemensen die met hoogbejaarde wetsovertreders in aanraking kwamen, droegen sinds enige jaren codenamen. Uit voorzorg. Je wist maar nooit waartoe al die topfitte oudjes nog in staat waren.

‘Nou ja, die knapen waren net twintig, schat ik; om dan bij nacht en ontij op een Amsterdamse gracht lukraak mensen te gaan arresteren, leek ons niet zonder risico.’

‘Daarna hebt u het accent van de betreffende ambtenaren ook nog belachelijk gemaakt.’

‘Ze waren nauwelijks te verstaan, rechtstreeks uit de Achterhoek geïmporteerd, leek ons. Of uit Twente, dat kan ook.’

‘Ja, u lacht erom, maar u hebt zich destijds ernstig misdragen’, zei A5 streng. ‘Het werd nog erger toen u het opgelegde rijverbod onmiddellijk overtrad en daardoor even later opnieuw werd aangehouden.’

‘Tja, de meesten van ons clubje moesten nog een heel eind fietsen, dus ...’

‘Omdat u vervolgens de geldboete niet tijdig voldeed, moest u die voorwaardelijke straf ook nog uitzitten.’

‘Eigenlijk wel ja.’

‘Hoe bedoelt u?’, vroeg Van Rijswijk, eh ... A5.

‘Precies zoals ik het zeg: ik had de straf eigenlijk moeten uitzitten. Ik heb destijds nog wel een eh ... hoe zal ik het noemen ... soort pre-invitatie ontvangen, zo van ‘u krijgt binnenkort te horen wanneer en waar u zich moet melden’. Die aanzegging is echter nooit gevolgd door een werkelijke oproep. Administratieve slordigheid? Overbezet justitieel apparaat? Wie zal het zeggen.’

‘Juist ja ... ik bedoel - Van Rijswijk, we noemen hem vanaf nu toch maar Van Rijswijk, was duidelijk even van z'n à propos - eh ... en nu zit u hier, in Methusalem.’

‘Maar niet voor lang.’

‘Dat klopt’, beaamde Van Rijswijk, ‘85 is een mooie leeftijd.’

‘86.’

‘Hoe bedoelt u?’

‘Ik ben 86’, zei Groenhoff.

‘Reden te meer om hier slechts kort te verblijven’, zei Van Rijswijk.

‘Zeker, zeker. Toch zal het anders lopen dan u denkt.’

‘O?’

‘Surprise’, zei Groenhoff.

‘Surprise?’

‘Ja, maar ik kan er verder niets over zeggen, anders is het verrassingselement weg, vindt u niet?’

Van Rijswijk bromde iets onverstaanbaars en stak een sigaret op.

‘Zo haalt u de 85 niet eens’, waarschuwde Groenhoff.

‘Ach, zo aantrekkelijk is dat tegenwoordig niet meer.’

‘Nee, dat is waar. De sjeu is er af, als bonus moet je naar een vernietigingskamp.’

‘Een opvanghuis voor hoogbejaarden’, corrigeerde Van Rijswijk.

‘What’s in a name ...’, zei Tom. ‘Hoe dan ook, de naam van uw opvang, Methusalem, is goed gekozen.’

‘Ja, mooie naam, vindt u niet?’

Er verscheen zowaar een glimlach op het tot dan zo barse gelaat van de politieman.

‘Maar ook wat cynisch’, bedierf Groenhoff meteen zijn plezier.

‘Pardon?’

‘Methusalem, u weet wel ... de verre nazaat van Adam en

Eva - hij behoorde tot de zevende generatie na hen om precies te zijn - mocht na zijn vijftiendertigste nog een poosje door, een eeuwigheid zelfs: hij werd maar liefst 969 jaar oud, volgens andere bronnen slechts 782; ook nog altijd een respectabele leeftijd.'

'U bent goed op de hoogte.'

'Ik ben ooit nogal bijbels opgevoed, weet u: op zondag twee keer naar de kerk, catechisatie, bidden voor het eten, vader las na de maaltijd uit de bijbel. We leefden als gezin de godganse dag met en vooral onder toezicht van de Heer. Gereformeerd waren we. Hebt u wel eens gehoord van die club?'

'Zijn dat niet de lieden die zich enige jaren geleden fel verzetten tegen de nieuwe Wet ouderenzorg?'

'Ja, er zijn er niet veel meer van, van die orthodox-gereformeerden, maar je hóórt ze wel als ze vinden dat ze het recht aan hun zijde hebben ... wat zeg ik, als ze God zélf aan hun kant weten.'

'De bejaarden die tot die groep behoren, zitten hier in een speciale afdeling.'

'Aha, een Sonderabteilung', mompelde Groenhoff.

'Wat zegt u?'

'Nee, laat maar', zei Groenhoff terwijl hij een afwerend gebaar maakte. 'Nog even terug naar de naam ... naar Methusalem: uw kamp ...'

'Opvanghuis', verbeterde Van Rijswijk andermaal.

'... is niets meer of minder dan een eindstation, een ijzig voorportaal van de dood, terwijl de prehistorische Methusalem op z'n vijftiendertigste nog jáááren voor de boeg had. Dat is misschien toch wat cynisch te noemen?'

'Het is maar hoe je het bekijkt. Wij laten onze hoogbejaarden niet thuis creperen, maar zorgen hier in dit opvanghuis

voor een waardig levenseinde voor alle vijftigplussers’,
zei Van Rijswijk.

‘Ook de kerngezonde hoogbejaarden haalt u hier naartoe.
Onder dwang!’

‘Onderscheid maken zou te veel rompslomp vergen, daar
kunnen we niet aan beginnen.’

‘85 plus is 85 plus’, zei Tom.

‘Zo is het.’

Bejaardenberg

De nieuwe Wet ouderenzorg – voluit Wablo, Wet algemene begeleiding levenseinde ouderen – werd in het voorjaar van 2038 aangenomen. Er was in beide Kamers van ons parlement lang over gedelibereerd, er waren talloze opinie-stukken verschenen, Roar, de opvolger van twitter, ontplofte regelmatig, op de diverse internetfora werd heftig gediscussieerd en vooral ook flink gescholden, in de latenighttalkshows buitelden de deskundigen avond aan avond ruziënd over elkaar heen.

Premier Lieke Vermeer van Ons Nederlands Belang (ONB) hield in het najaar van 2037 een gloedvolle toespraak in de Tweede Kamer. Om het door minister van Volksgezondheid Barend van der Kluit - ook ONB - even daarvoor ingediende wetsvoorstel soepel door het parlement te loodsen, kon de premier maar beter zelf opdraven, te meer daar de beide coalitiepartners, VVD en CDA, bepaald niet van harte akkoord waren gegaan. Vooral de twee CDA-ministers hadden hun bedenkingen en stemden ten langen leste slechts schoorvoetend in. Veel keus hadden ze niet, want bij de meest recente verkiezingen in 2035 hadden de christendemocraten flink verloren en de jongste peilingen gaven aan dat bij eventuele nieuwe verkiezingen de zaken nog minder florissant konden uitpakken.

‘De uitdagingen in de ouderenzorg zijn immens en zullen

de komende jaren nog groter worden. Ons beleid was tot dusver vooral gericht op de realisatie van een integrale zorgketen, maar er is meer nodig om ook toekomstige uitdagingen het hoofd te kunnen bieden. Lange tijd dachten we dat we dat wel voor elkaar zouden krijgen mits we voor álle ouderen veiligheid gecombineerd met zelfredzaamheid zouden kunnen borgen', sprak de premier op plechtige toon.

'Ja, die riedel kennen we nu wel. Vertel ons liever waar u heen wilt', interrumpeerde George Promes, de jonge goed gebekte, charmante fractievoorzitter van Democratisch Links - de partij die in 2027 was ontstaan na de fusie van drie noodlijdende partijen, PvdA, SP en GroenLinks - op zijn bekende venijnige maar olijke toon. Hij deed in de verte enigszins denken aan Pim Fortuyn. Net als Pim 'at your service' Fortuyn destijds was Promes voor de duvel niet bang, kreeg vaak de lachers op zijn hand en zei 'wat het volk wilde horen'. Pluspunt voor Promes was bovendien dat hij niet met iedereen ruzie maakte.

'Anders zitten we hier morgenochtend nog!'

'Ik begrijp dat de heer Promes nieuwsgierig is naar het vervolg van mijn exposé en zelfs wat ongeduldig wordt, maar de geachte afgevaardigde zal toch enige kalmte moeten betrachten. Hij wordt zo dadelijk op zijn wenken bediend', zei de minister-president.

Daarna ging ze onverdroten nog een half uur door met haar relaas. Promes rende ettelijke keren naar de interruptiemicrofoon, maar Kamervoorzitter Elsje Venema van de Seniorenpartij maande hem tot kalmte. Ook Simon Chabot, fractievoorzitter van coalitiepartij VVD, en Abdellah el Ghali, opperhoofd van oppositiepartij Islamitisch Belang (IB), onderhand de vierde partij van het land, stonden herhaaldelijk

te popelen om het woord te nemen, maar ook zij werden door Venema vakkundig het bos ingestuurd. In het lange relaas van de premier wemelde het van de problemen maar vooral ook van mogelijke oplossingen en kansen. De meeste waren ook in de voorbije jaren al ettelijke keren voorbij gekomen.

De minister-president was nog niet uitgesproken of de diverse zorgwoordvoerders veerden op. De Kamervoorzitter wuifde hen echter gedeceideerd terug, want het betrof slechts een adempauze in haar verhaal. ‘Koest, terug in je stoel’, was de boodschap. Venema had de wind eronder. De premier nam een slokje water en vervolgde haar betoog.

‘Desondanks zagen we recentelijk dat er enerzijds steeds meer ouderen in de formele, langdurige zorg terechtkwamen. Anderzijds kwamen er óók heel veel zeer fitte ouderen van vaak zeer hoge leeftijd. Die groei van het aantal ouderen dat intensieve zorg nodig had, ging als het ware hand in hand met de aanwas van het aantal fitte bejaarden. Beide toenames vormen meer en meer een punt van scherpe aandacht en bezorgde toewijding.’

‘Hoe bedoelt u dat precies? Gaat het vooral om een financieel probleem of spelen er ook andere zaken?’, vroeg Promes.

‘Er is een belangrijke begrotingscomponent, zeker. Meer in algemene zin lijkt het de regering echter vooral ook een vraagstuk op het terrein van ouderenbeleid, medische ethiek, stervensbegeleiding, dat soort zaken. *‘Hoe houden we de ouderenzorg beheersbaar*’, zei de premier.

De geachte afgevaardigden stormden nu uit hun bankjes en begonnen door elkaar heen in de diverse interruptiemicrofoons te kakelen.

‘Heren, heren ...’, maande de Kamervoorzitter, ‘en ook da-

mes! Om de beurt graag, ik geef u het woord.'

'Mevrouw Van Putten'

'Dank u mevrouw de voorzitter', zei Eveline van Putten van Democraten '28.

'Ouderenzorg lijkt me hier een eufemisme.'

'Dat kun je wel zeggen, ja! Onze minister-president belazert de kluit', riep Jan Roos van de Seniorenpartij er dwars doorheen. 'Ze bedoelde ...'

'Meneer Roos, ik verzoek u beschaafde, zo mogelijk zelfs parlementaire taal te gebruiken. Ik weet dat u daar af en toe moeite mee hebt, maar misschien wilt u een beetje uw best doen?', vroeg Venema poeslief en een tikje vilein. 'En wilt u alstublieft op uw beurt wachten?'

Roos keek quasiverbaasd en negeerde vervolgens de terechtwijzing volledig.

'Ze bedoelde *hoe ruimen we in rap tempo onze peperdure bejaardenberg*, vermoed ik', galmde hij.

'Meneer Roos!!!'

Jan Roos, oud-journalist en in 2017 weinig succesvol kandidaat-Tweede Kamerlid voor VNL, was in 2024 de op dat moment 74-jarige Henk Krol opgevolgd als fractievoorzitter van 50PLUS en intussen, in 2037, zelf ook al 60. Hij was nog wel even rad van tong en brutaal als in vroeger jaren, toen hij voor PowNed werkte; en nog even inconsistent in zijn beweringen. 50PLUS had zijn naam in 2028 aangepast aan de achterban. Seniorenpartij paste duidelijk beter. Uit kiezeronderzoek was gebleken dat het merendeel - zo'n 75 à 80% - van de 50PLUS-stemmers ouder was dan 65. De senioren-grens was in 2025 opgetrokken van 60 naar 65. We werden immers steeds ouder. Anders dan zijn voorganger was hij er niet op uit aimabel over te komen, maar geïnteresseerd in re-

sultaten. Als de brute confrontatie de meeste kans op succes leek te bieden, dan kon dat wat hem betreft door de beugel.

Roos zat er overigens niet ver naast met zijn bejaardenberg. Zijn woordkeus was misschien wat cru maar het toenemende overschot aan te fitte vijftientig- en zelfs negentigplussers baarde de samenleving zorgen. De babyboomers werden steeds ouder, terwijl de levensverwachting van die generatie toch ooit op krap 80 werd geschat. Velen werden echter 90 of zelfs 100! En ze bléven natuurlijk ook lang niet allemaal fit tot het eind. Er waren de nodige sukkelaars: die werden vaak ook nog 85 of zelfs 90, maar vergden al op 75- of 80-jarige leeftijd onevenredig veel zorg en vooral zorgkósten. Beide groepen, de fitten en de sukkelaars, slurpten grote hoeveelheden publiek geld op: de fitten omdat ze zo lang bleven leven en dus zeer langdurig van AOW, pensioen- en andere voorzieningen profiteerden, de sukkelaars omdat ze vaak wel tien of vijftien jaar lang een stevig beroep deden op allerlei, vaak peperdure medische zorg. En ook zij consumeerden geruime tijd hun portie van de AOW- en pensioenvoorzieningen.

Al in de eerste helft van de jaren twintig kwam daarom de discussie op gang of er niet paal en perk gesteld moest worden aan de hoeveelheid zorg (en dus geld) waarop ieder individu gedurende zijn leven, en vooral gedurende zijn laatste levensjaren, recht kon doen gelden. Het geredetwist liep hoog op, zelfs zo hoog dat twee partijen werden geconfronteerd met afsplitsingen. De Partij voor de Dieren viel uiteen in een pro- en een anti-kamp, hetgeen voor beide bij de verkiezingen van 2028 rampzalige gevolgen had: geen van tweeën was nog langer in de Tweede Kamer vertegenwoordigd. In 2031 verdwenen de dierenactivisten zelfs helemaal uit ons

parlement, nadat ze ten gevolge van een desastreuze uitslag bij de Provinciale Statenverkiezingen van dat jaar korte tijd later ook tot een exit uit de Eerste Kamer gedwongen werden. De Partij had zichzelf ritueel geslacht.

Bij D66 ging het ongeveer net zo, zij het dat de ene afsplitsing die onder de aloude ‘merknaam’ D66 verder kon – maar pas nadat de rechter eraan te pas was gekomen – in 2028 nog zes zetels haalde en de andere, voorzien van het etiket Democraten ’28, maar twee. Voordien had het ‘oude’ D66 achttien zetels ingenomen. Waarmee maar weer eens bewezen werd dat kiezers niet van intern geruzie houden. O ja, D66 (de afsplitsing die de erfnaam mocht blijven voeren) was pro zorgbestedingslimiet, zoals het plafond dat iedere burger maximaal aan medische en medisch gerelateerde zorg mocht besteden, in het Haags jargon ging heten; Democraten ’28 was fel tegen een dergelijke grens. Ook binnen de andere partijen raakten de gemoederen flink verhit, zij het dat het bij hen niet tot afsplitsingen kwam; wel tot flinke verschuivingen op de kandidatenlijsten en qua verkiezingsresultaten.

Het openbare discours speelde zich vooral af op de vele (nep) nieuwssites, op Roar, in de talkshows en natuurlijk ook via het gilde der krantencolumnisten. De rijzende ster in het domein der stukkiesschrijvers Luc Boom schreef de spraakmakendste column. Op zaterdag 12 mei 2035 begon ‘Bejaarden ruimen’ in de Volkskrant zo:

Ik droom steeds vaker van mannen in witte overalls met strakke capuchons, en ook van vrachtwagens en grijpers. Het zal nog een flinke klus worden om die enorme berg een beetje snel weg te werken. Liefst wel geruisloos laten verdwijnen die oudjes. Zonder te veel ophef. Geen camera’s,

geen pers.

Er is trouwens een veel betere manier. Ik hoorde dat op een cruiseschip ergens voor de kust van Alaska laatst een stel bejaarden door een virus getroffen was. Binnen de kortste keren hing het hele stel kotsend over de reling. Er vielen zelfs doden. Dat voorval bracht me op een lumineus idee: je zet onze overtollige bejaarden op zo'n luxe schuit en als die dan midden op zee dobbert, liefst ergens op de Grote Oceaan, laat je via de airco een vilein virus los. Of gifgas!

Dat werkt nog sneller en doeltreffender. Een tegengif blijkt niet aan boord. De eerste sterfgevallen dienen zich aan. In rap tempo gaat het hele zwikkie voor de bijl. Voor de bemanning is natuurlijk wel aan een adequaat medicijn gedacht. En aan gasmaskers! Dat peperdure bootje moet straks weer veilig aanmeren. Het gaat pas om een eerste lading. Er moeten nog karrenvrachten oudjes afgevoerd worden: de bejaardenberg is hoog en breed!

Het stuk veroorzaakte veel ophef. Vooral zijn gifgas viel slecht. Menigeen schreeuwde moord en brand. Boom werd verguisd, maar ook geprezen. Hij legde de vinger op de zere plek, hardhandig, maar helder en to the point, vond een kleine meerderheid. Een grote minderheid wilde hem kielhalen. Of zelfs martelen. Natuurlijk werd hij geïntimideerd en met de dood bedreigd. Als je dat als columnist niet tenminste een paar keer per jaar overkwam, waren je stukjes sowieso niet de moeite waard. Toch ebde de commotie rond Boom net zo snel weer weg als ze gekomen was. De spanningsboog van de gemiddelde Nederlander was kort, ander nieuws vroeg om de aandacht.

Demonstreren op straat deden we in die jaren niet meer.

We vochten onze frustraties uit vanuit onze bureaustoel, via Roar, op Facebook, middels Glove (een soort Whatsapp 2.0), bij de koffieautomaat op het werk en soms in bus, metro of speedrail. Georganiseerd protesteren was iets uit een ver verleden, vakbonden waren fossielen uit lang vervlogen tijden. Als er oude beelden werden vertoond van leuzen scanderende mensenmassa's met spandoeken, werkte dat op z'n best vertederend; de meesten haalden meewarig hun schouders op. Ja, de oudjes van vijfenzeventigplus, die glimlachten; sommigen ontwaarden diep van binnen zelfs een nostalgisch verlangen naar die 'goeie ouwe tijd'. Niettemin waren de berichten op de nieuwssites af en toe niet mals, rauwe scheldpartijen waren aan de orde van de dag. Premier Vermeer werd herhaaldelijk voor massamoordenaar uitgemaakt. Toch kwam de wet op 20 maart 2038 door de Tweede Kamer, zij het met de kleinst mogelijke meerderheid: 76 voor, 74 tegen. Alle 150 Kamerleden waren present. Alle verloven waren ingetrokken, niemand kon bij de stemming gemist worden. Zelfs een parlementariër van de Seniorenpartij die terminaal was, sleepte zich naar 's lands vergaderzaal aan het Binnenhof. Ook CDA'er Jan Bokkespan die erom bekend stond dat hij vaker in het buitenland vertoefde dan in Den Haag, meldde zich te elfder ure: zijn vliegtuig uit Astana – wat de man telkens weer in de hoofdstad van Kazachstan te zoeken had, was onduidelijk – had vertraging. Met gillende sirenes ging het naar Den Haag. Net op tijd stormde hij de vergaderzaal binnen.

Kort daarna ging de Eerste Kamer akkoord. Ook in de Senaat was de meerderheid nipt: 37 voor, 36 tegen. Eén Kamerlid, Alfons Raadt van de Seniorenpartij, was de avond tevoren overleden. 'Vermoord', yelden sommige sites. In

werkelijkheid bleek een herseninfarct hem fataal. Victor van den Hooghe van DemLinks had een ongeldige stem uitgebracht, zo lekte uit. Van de spanning? In elk geval betrof het een fatale vergissing, bleek na het tellen van de stemmen. Hij zou tegen hebben gestemd, waarmee de uitslag 37-37 zou zijn geweest; bij het staken der stemmen is een wetsvoorstel nu eenmaal niet aangenomen en dus de facto verworpen.